

ից աս խաչքն Եւ արդ շոյո ամենայն՝ զոր ինչ կարգեցին եւ արգելեալքն, ոչ եթէ անձնաց իւրեանց միայն խորհչն, այլ եւ արշաղի ոչ զիկ իւրեանց լինելոց եւ, Այս ասոցն արդէն ամեն ինչին փարոս չէ այլ եւս միմիայն թեանս Ասոր յաս ջարդ խաչքն ալ Լաւրաբնայն է Ե

Երեսուցականեւ զարտ ալ բուն իսկ կառնները նաեւ չհամոզել չեն, երբ ամսագիր ալ բոլորքն ենք զանաք եւ համեմատեալ «Լաւր. Լաւր.», գրութեան կանոններուն հետ։ Այս համեմատութիւնը կը ցուցնէ որ Արդէն կանոնաց մեծ մաս մը հետեւողութիւն է այն լոյլ կարգաւորութեան զոր «կարգեցին եղբայրք եւ Աւարեալք Տեառն», ինչպէս կը տեսնենք յաւրդոգով։

ՎԱՐԴ. ԱՌԱՔ.

ԿԱՆՈՆԱՎԱՐԳԻՒՄ

1. (Կան. Ա.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

2. (Կան. Գ. Գ.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

3. (Կան. Բ.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

4. (Կան. Դ.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

1. (Կան. Բ.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

2. (Կան. Ի.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

3. (Կան. Դ.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

4. (Կան. Ե.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

Կարգեցին իւրեանց աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

5. (Կան. Բ.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

6. (Կան. Դ.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

Կարգեցին իւրեանց աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

6. (Կան. Զ.) «Կարգեցին Աւարեալքն... Եթէ ուր լինի իւր երկրի պաշտօնական աստուածութեան ընդդէմ լայն... այսպէս զանապաղ թէ յաս բնեւ կոչ արժան է յաղթելու կալ» եւն։

Այս համեմատութեանց վրայ երկար խորհրդածութիւններ ընել կարեւոր աւելորդ է։ Իսկականութեան նաեւ ըստական նմանութիւնը ըստ ըստական կը ցուցնեն որ Արդէն կանոններուն

յօրինիլը զոհ եղած չէ միայն իւր Յիշատակարանին մէջ յիշել այն «կարգի» զոր եղին եղարք եւ առաքեալք Յեանան, այլ նաեւ զայն յաճախ գործածած իւր յօրինած կանոններուն մէջ։ Միայն կէտք մը մտադրք ընել կու տարն։ Ով որ թէ այն Յիշատակարանն եւ թէ կանոնք լաւ քննած է, մտադիր եղած է անշուշտ որ Ազգէի կանոնին յօրինիլը շատ տեղէ «Վարդ. Առաք.» կ'երեւայ թէ կը գործածէ նոյնիւն խորհրդանշանքներ։ Արդեւ Յաւաքարանին այն կէտք թէ Ազգէ «կանոնացաւ գնալ անոր» (Յուս. 5-րդ) զի քարոզեաց եւ այլը քաղաքացի, Արագրու եւ Ազգէի զուգահեռ Հայկական կերպարանափոխութեան Համեմատ եւ եւ դժուարաւ կրնար Հոս ասորի բնագրի մը մէջ այսպէս զանաւորել, դասել կանոնաց մէջ օրինակի համար այն խաղըք որ ԴՆ. եւ Ուր. օրերը կը հրամայէ «գոնել միշտ» զինն ծածկ, բառ առ բառ առնուած է «Վարդ. Առաք.» ու կանոնին նայելէն, ուր այս խաղըք նոյնպէս կանոնին ամենէն վերջը կը գտնուի։ Ասորի ասոր տեղ «եղիցի գողնաւ» չննելոյք ծածկ, կ'ընէ, որ բարդութիւն ասորերէ բան է։ Ազգէի Բ կանոնին վերջինն այն Համեմատութիւնն որ եւ թէ Մովսէս «անարատ» կը պահանջէր որ ըլլան զսամազալը քահանայը, որչափ եւս առաւել պէտք են նոյոյ դասին երեցունք ըլլալ, առնուած է «Վարդ. Առաք.» ծի կանոնին նայելէն, որ Հայ խորագրի մէկ յաւելումն է, ուստի ասորերէնին մէջ չկայ։ Այս եւս այլ նշանք կը ցուցնեն որ Ազգէի կանոնը այժմուս ձեւովն որ մտած է Հայ կանոնադրոց մէջ, Հայ խորագրի մը ձեւաբան եղած են եւ չեն անպիտոյ խորհրդանշանութիւն ուրիշ լեզուէ մը։ Սակայն սակեւ չենք կրնար անշուշտ հետեւեցնել որ Հայն բարդութիւն ինք իրմէ յօրինած է զանոնք։ Այս վերջինս դժուարաւ կրնայ ընդունուիլ, այլ հաւանականօրէն ունէր Հայն իւր առեւել այս կարգի գրութիւն մը՝ զոր այլափոխած եւ որմէ ձեւած ու յօրինած ըլլալու է այժմուս կանոնքն։ Եթէ ձգեղ ըլլայ մեր այս կարծիքն, — զոր միայն իբր ներմագրութիւն յաւանական Համեմատն հետազօտել մեր ծրագրէն դուրս կը համարինք, — պէտք է ընդունիլ որ առաքեալն գրութիւն մ'ըլլալու էր այն՝ զոր գործածած է Հայն կամ՝ առաքեալն կամ՝ Հին Հայ թարգմանութեամբ։

Զիտրդ եւ իցէ՞ այս ներմագրել նախնական հաւանօրէն ասորի գրութիւնը Ե դարուն կրնար անշուշտ գրուած ըլլալ, ժամե զի՞ ինչպէս տեսնենք, «Վարդ. Առաք.» ու դարուն վերջինն իբր 380ին ի լոյս ելած էր, սակայն կանոնացաւ այժմուս նայելէն եւ ոչ Ե դարէն կրնարք համարիլ. ինչպէս կը վկայէ նաեւ այն պարագայն որ «Վարդ. Առաք.» կանոնաց Հայերէնը՝ որ Ե դարու վերջին տարիներէն է հայրն, տեսնենք գործածուած Ազգէի կանոնաց խորագրոցին։ Իսկ թէ երբ հաւատաւոր լոյս տեսած են Ազգէի կանոնը այժմուս ձեւին մէջ, առ ժաման չենք կրնար ընել, Բայց թեւեւակ շտիպենք ընդունելու որ Օմենիկոս յառաջ եղեւ եւս ծանօթ չէին անոնք՝ զոնէ առհասարակ,

վասն զի՞ եթէ ծանօթ ըլլային, անշուշտ Օմենիկոսնորք ալ առած կ'ըլլար իւր կանոնադրոց հաւաքման մէջ, որուն մէջ առնուած չենք անոնք, բառ այսմ նաեւ չենք գտնել այժմուս կանոնադրոց մէջ Ազգէի կանոնաց «տիպողները» կամ «նիւթերու համեմատ զիջանակ մը, զոր Օմենիկոսն Ե հաւաքման ամեն կանոնաց սիկիցն կցած է, եւ որուն մասնաւորութեւն մտադիր ընել կու տայ իւր Յիշատակարանին մէջ գրելով թէ «սխալ» անձնիւրոց Լատինացի բանիւր, «սխալ» անձ նախակարգեցուք, զի անշուշտ զանան յիշուած տեղերն զոնք ընթերցուին,» Եւ այսպէս ալ կը գտնենք այն կարտներուն սիկիցն տիպողները, զորոնք Օմենիկոս առած էր իւր հաւաքման մէջ։

Այսպիսով բաւական պարզաւ կը կարծենք Ազգէի կանոնաց ներդրել։ Մեր դիտար նպատակն էր զանոնք համեմատել «Վարդ. Առաք.» կանոնաց հետ եւ ցուցնել թէ վերջինն է աղբիւր առաջինն մէկ մէկ մասին։ Կան կարտներ ալ հաւաքին ժողովներէն, բայց գրեթէ միշտ ապագայ եւ զանախաբարութեամբ։ Օրինակի համար Ազգէի Գ կանոնը՝ այն որ կը հրամայէ վերջնամասնայն միայն քահանայ ձեւադրել, կրկնութիւն է Նեոփոստիոյ ժԱ կանոնին վճռին,՝ միայն թէ այն վերջին կտորէ թէ յիշումնայ եղալը չի կրնար ձեւաւորուիլ, ուրիշ աղբիւր ըլլալու է։ Ե կանոնը՝ այն է եկեղեցւոյ սեղանին նկատմամբ հրամայուած շատ նման էր հնէ Ս. Սահակայ մէկ կանոնին՝ Կրկին կանոնի ծ եւ ժԱ որ եկեղեցականաց ձեւաւորութիւնէն յառաջ եւ վերջն ըրած յանդիման վրայ է, առնուած են ուրիշ ժողովոց կանոններէն։ Արդեւ ասոր իսկ կը տեսնուի որ կանոնաց մնացեալ մասն այլեւայլ աղբիւր յառաջ եկած է։ Այստեղ աւելորդ կը համարինք ասոնց վրայ աւելի մանրամասն խօսիլ, քանի մը բան ալ արդէն մեր հրատարակութեան ծանօթութեանց մէջ նշանակած ենք։

Չենք խօսիր այստեղ այն ձեւադրաց վրայ՝ զոր գործածած ենք Ազգէի կանոնաց մեր հրատարակութեան եւ անոր համեմատութեանց մէջ. ժամե զի գրեթէ միշտնայն ձեւադրութիւնը գործածած ենք ասոր համար ինչ որ ձեւադրութիւնն ունէինք «Վարդ. Առաք.» կանոններուն համար. որոնց վրայ յետոյ ի կարգին պիտի խօսինք համեմատութեամբ։

Այստեղ պէտք ենք կնքել մեր հետազօտութիւնը «Վարդ. Առաք.» գրութեան ուրիշ հնադին գրութեանց հետ ունեցած կապակցութեան վրայ, այնու մասնաւոր որ Հայերէն գրութեանց հետ ունեցած աղբիւրն նկատմամբ յետոյ պիտի խօսինք ի կարգին. Հոս կրնանք ի վերջոյ միայն միտ դնել տալ որ այժմուս Հայ կանոնադրոց կարգ մը կանոնական գրութիւնը՝ որոնք այլ հանգամանք դեռ չեն իս խառն քննուելու կարտ են, այսպէս կամ՝ այնպէս կապ մ'ունեն մեր կանոնաց հետ։ Այսպէս օրինակի համար Միակարպ՝ Նորապետիկ հայրապետին անունը կըրդ՝ Կանոնական թղթին»

1 Hefele I, 239 — Հայ. Կառ. Գլ. Գ.

2 Հմտ. Հայ կանոնագրի Թ. Բ.

3 Հմտ. Նիկիոյ ժ եւ Նեոփոստիոյ Թ կանոնը (Hefele I, 213 եւ 248.) եւն.

[illegible]

6.

Իրաց հանդամանքը կը բերէր որ այս կանու-
նաց հաւաքածոյն՝ որ արդէն իւր ծագման ժա-

¹ Հմմտ. հայ կանոնագիրք՝ ՆԿԲ :

• Կանոնադիրք՝ ԳԻԲ:

² Կանոնադիրք՝ Հտժ. ԽԴ. (2 հա. Թ. 44, ԹՂ. 169բ):

U²³⁵ 74U

• **ပျက်စီးမှု**

մանակներն այդպիսի մեծ ընդունելություն չգտած էր Դ Գարսեա անդալուսականացի ջուլ, և որ յայնորդ ցարու մէջ Տայրերն թարգմանութեան ալ արեւ տանն տանած էր, իւր յարգք՝ իրեն ընկնաւորելական կարգադրութեանց Տաւաթածոյ՝ զկանեանոր զիւրաւ կորնացնել յաշորդ ցարերուն մէջ ալ: Եւ արեւմաբնից ալ միշտ զիս վաւերական արգքն մեծ շնորհութիւն ունեցած է եւ գործնուած թէ՛ շատ մ'առորի կանանադրութեանց, թէ՛ կ'մասնաւորի Երեւ-Յեւաւա, եւ Բար-Հերթոսի իմանալագոց Տաւաթման մէջ, եւ թէ յետոյ նաեւ ուրիշ լեզուներու ալ թարգմանութեան, այսպէս՝ արաբերէն եւ եթովպացերէն:

Անշուշտ մեր հաւաքածոյից Բ կանոնը՝ կրաթի օրը պահելուան նիստամամբ՝ առէ՛նք ունի՛ր Եւ տօնօրհմոք՝ Գարսեղ մետրոպոլիտը (իբր Թ Թ Գ ար. 1), որուն «Էկեզեզական Կանոնադրութիւնը» գրուած ենէն այս նիւթը նիստամամբ մէկ կանոնի տաւալ կը բերէ Երեւ-Յետու Իր հաւաքածո մէջ՝ ճիշդ մեր առաջուր Բ կանոնին կից։¹ Նոյն Թ Գ ար. 1-ը պարզ էր կանոնական հաւաքածոյից մ'իջնող Գարսեղ մետրոպոլիտ Բաստուրյա,² իւր հաւաքածոն մէջ գործածած է մեր կանոններն, ինչպէս կ'իմանանք նաեւ Երեւ-Յետույ մէկ կոլմանէն։³ Եր այս ինդիքին թէ պատրաստուին են աշխարհական Սեպարազ շաքաթն պահէլ պահէլ թէ ոչ, ի մէջ կը բերէ Գարսեղիւն մետրոպոլտ Երզնայեան, որ կ'ըսէ թէ աշխարհականը պարտաւոր են, բայց կը հռչակուրը իր յարգութիւն պահէլ։ Սեղէ վերջը կը կէլ Գարսեղ նաեւ այս առիթըր․ «Վասն որոյ եւ ոչ պահէլչոյ պարտը ենչանք, որպէս վասն Ուրբ-Միւն եւ Չոր-Երեւիտ զայ վասն նոցա իւռն Առաքելոց շնորհակալից զմա»։ «Կանոն Առաքելոցն» անուան ներքեւ կոլմանէ հաշտ է մեր գրութիւնէն։ (տես Վան. Գ)։ Իրեւ-Յետու յիշ. մի տաւալ ի մէջ կը բերէ նոյն նիստ միջոյ նաեւ Եւսէմիան Բար. Աբրաքա պատրարութիւն մէկ կանոնի,՝ «Եր ուրբա՛ր օրք միս ուտելն արգելելովդ կ'ըսէ՝ «Եւ որ արհամարհոցէլ պայտօնի եւ անցանիցէլ Վանաւս Առաքելոց, արհամարհեալ լիւցի ր» Վայն այս պատրարիքն՝ որ թ գորտուն կ'ապրէր, Ստեան Սեպանյան եւ Ս. Հարպութեանն, առումն իւր կանոնները Տրատարական եւ Կանոնադրութեւ-Յետույ առարկան մասնաւորապէս ցանկին ծանոթութիւնաց մէջ, ուր կը գտնուին նաեւ այլ տեղեկութիւնք տոյն անձին եւ իւր գրութիւնաց վրայ։⁴ Ս.յո կանոններուն վեշտասաներորդ մեր առարկան ԱՍ (Ասոր. ԻԷ) կանոնն՝ որ «Էբր՝ ր հացիւ պատարադել կը պատուիրէ եւ որուն վրայ վերը խոսեցանք, ի մէջ կը բերէ՝ թէ եւ ասանց Առաքելոց անուր առաւ»։ այսպէս։⁵ «Հանց թիւուն

¹ Յեսայաս անձինը եւ իւր գրութեան նկատմամբ՝ Aes.
B. O. III, 195, 269, 279 եւ 251.

* Ebediesu, Collectio canonum etc. ed. A. Mai, Script. vet. nova collectio. Tom. X, Romae 1838, p. 84 (ἀναμνησὶς τῆς 238.) ὧσα. β. α. ε.

¹ *8th A s s. Bibl. Or. III, p. 202, 203, 269, 279 & 351.*

⁴ *ṣṣaṇṇa* ṣṣ, 4/1. ṣṣ. (M 8 i, p. 89 & 258.)

^b *Prava* b. 1. 41. 1. 1. (Maj. p. 85 & 249—250.)

* *Stu. A. S. Bibl. Or.* III, pp. 232—254.

⁷ Hibel. Or. III, p. 243, «... Ըստ հմանի կցած է սղյն նիւ-
թոյ վրայ քանի մը դիտողութիւններ»:

և եւ Ժողովանայ այլեւայլ կանոնադրութեանց : Այս գործքը՝ զոր Ալեքսիոս Առեմանի թարգմանած էր ի լատիներէն, Առեմնյ Մայի ծիրանաւորն իւր շատ անգամ յիշատած ժառանգն մէջ : Հրատարակած է թէ եւ այս մասն առանց ասորէն բնագրին, մինչ յերթ-Յետապայ գործքը հանդերձ ասորի բնագրաւ ի յոյս հասած էր : Բար-ձերբնո իւր գրութեան ներածութեան մէջ կը յայտնէ թէ « յեկեղեցական իրս զհետ քննացի զԱւարբեական փաննաց՝ որ յաթի գիրս կընայ եւ ի Վարդապետ-աս-ձեւս Արքեի (Didascalia Addai) եւ յընդ-հանրական ժողովս աւանդեալ են » Թէ այս « Վարդապետութիւն Ազգեի » աստիճանմբ մեր ասորի գրութիւնը կը հասկերայ Բար-ձերբնոս, բաւական էր աւ եղծէ նաեւ : Լ ձեռագիրը չըլտար Ժառիթ, աւ համեմատել նոյն գրութեան մէկ յորից տեղն, աւ իստեղով տանքու կարգին եւ կիրարկի օրէր ասոր յաշկու ժոյց, յաւաւ կը բերէ « ի Վարդապետութիւն Արքեի աստիճան » որ մէ եր յե-նանական, աւ իստեղը - Եթմ 339 Եւստից, զոր արդ էր Եւստից եւ զըսած դիւան-նաթիկ, յորում փառաւոր առնէին առաքելացը զԱստուած ի վերնաստանն, աւ կեան զԱստիկ, ել ի վերայ նոցա ձողի սուրբ եւ ուայց նոցա լի-բէ՛ էւ զարեւի, եւ նոցա կարեւի յայտնիքի պիլնց որ վաթսնիս արարելեան նոցա : Այս առցեղը հաւ մաստաւթիւն են մեր « Վարդ. Աւաքեւոց » գրութեան ներածութեան, որմէ արեւմտեան են աւաքին եւ վերջին անգիւրը նաեւ բաւ աւ բաւ : Այսպէս նաեւ բովանդակ գրութեան մէջ մեր ասորի կառնոններէն եթմ հաւ կը գտնենք ի մէջ բերուած, եւ այն՝ մեծաւ մասամբ բաւ աւ բաւ եւ անգործարար « Արքեի » վերնագրով, ինչպէս նաեւ ԺԼ (Ասոր. ԻԵ) թագաւորաց բեմ ելլելուն վայր : Կան. ԻԵ (Ասոր. ԺԼ) մարտիրոսաց յիշատակը անհեղու՝ եկաւ-մամբ : Իրիշ փաննաց մէջ նշանակուած եւ նաեւ

մեր ասորի կանոնաց իրենց կարգին մէջ աննշանած անգը, որ սովորաբար նոյնն է չիլ ասորերէութեամբ՝ ասորի ձեռագրաց կարգին հեա՝ մինչ անվարան ե ի հարկէ հայրն, որ կանոնաց կարգը շատ փոխեր է : Այսպէս « Զերմ » հայ մատաղանդաւ կանոնը (որ ԱԼ ե ըստ Մայրն, եւ ԻԵ ըստ ասորեղն) ի մէջ բերուած է իբրեւ « Արքեի աստիճան » ԻԵԿ : Եւ առաջին կանոնը, որ կը հրամայէ արեւելք դաւ-նայ ազգեւոր, ի մէջ բերուած է չիլ մը հոս մաստաւեղով իբրեւ « Արքեի Ա. » աւ Աւետար-րանն իբրեւ « Կիթ » միւս գրաց կարգաւ կանոնը (Թ. ըստ հայրն եւ Ը ըստ ասորեղն) կուտան ե ի վայրիթիւն իբրեւ « Արքեի աստիճան » Ա. եւ վերջապէս Եկեղեց, որ մէջ ապրանելու կանոնը (ԻԺ = Ասոր. ԺԺ) ի մէջ բերուած ե իբրեւ « ԺԸ » կանոն Ազգեի : Եւ Եր հրատարակութեան մէջ իւրաքանչիւր անգը գրած ենք Բար-ձերբնոսի կոչմանը զոր ԵԼ կը նշանակենք :

Ինչպէս կը անանենք՝ Բար-ձերբնո Ազգեի անուամբ անած ե կանոնաց-մատենան. միայն երկու անգ « Աւաքեւոց » վերնագրով յիշուած են մեր ասորեղն Բ եւ Զ կանոնները, զայց այս անուանակոչութիւնն իբրեւ անյատուկ եւ չնդ-հանուր մտք գործածուած ե, այնպէս որ նոյն վերնագրոյն ներքեւ կցուած ենաւ Աւաք. Եւստից կան Աւաքեւական կանոնաց եթմեկորդը : Մանաւ-անգ թէ « Վարդապետութիւն Աստիւց » (Doctrina Apostolorum) անուամբ ի մէջ բերուած կը գտնենք « Կընայ » ընծայեալ Աւաքեւական կանոններէն մին : — կը գտնուին կոչմանը նաեւ Didascalia եւ Diataxis Apostolorum անվաւերական գրութեանց : Բար-ձերբնոսի մեր կանոնները « Վար-դապետութիւն Արքեի » կոչելը չէ փանայական կամ չիթնութիւն, այլ այնպէս կարգացած էր իւր առ-ջեւն եւսած օրինակին մէջ, եւ այսպիսի ասորի ձեռագիր մ'ալ հասած ե մեզ եւ տպագրուած Լատիական, որուն վրայ անգը ե այժմ համահասիւ խոսելու :

(Ըրդոնութիւն)

Գ. Բ. Զ.

¹ Ecclesiae Antiochenae Syrotem Nomocanon a Gregorio Abalphragio Bar-Hebraeo syriace compositus et a Josepho Aloysio Assemano in latinam linguam conversus: (A. Mai. Script. vet. nova collectio, Tom. X, Pars II, pp. 3-268.) Ամբղը Եւ զիւր բաժնաւ եւ :
² Անդ, էԷ 3a.

³ Գլուի Ե, հասած գ :
⁴ Այստեղ Լատինացի վայր գրուած ե « Վարդապետութիւն Արքեի » եւստից եւ աւ այլը յորմ Եւստից 342, ի Լ Եւստից անայ, յաւաւ միւրայնութիւն որ էր յոս. 36 Գեմատարակէ, ի Լատինական Եւստից անայ, յԵԵ օրեւայլին Մայրն :

⁵ Բար-ձերբ. ԳԼ. Բ. հասած գ :
⁶ Անդ, ԳԼ. Զ, հասած ա :

¹ Անդ, ԳԼ. Դ, հասած ա :
² Անդ, ԳԼ. Ե, հասած ա :
³ Անդ, ԳԼ. Զ, հասած Ե :
⁴ Անդ, ԳԼ. Զ, հասած Դ :
⁵ Անդ, ԳԼ. Զ, հասած Դ, որ իստեղն ե արիտու-
 գու հեղաց պոչաւանց վայր որ անհեղծ ե մեր ասորի
 գրութեան :
⁶ Զմեմ, Բար-ձերբ. ԳԼ. Ե, հասած գ Ե, թ :

